

بسم الله الرحمن الرحيم

تجارت حقوق د حقوقو په ډله بندۍ کې د خصوصي حقوقو برخه ده.

تجارت حقوق تاريخي سیر: په پخوانۍ دوره کې مصر، یونان، او روم تجارت درلود خو کوم قوانین به نه وه بلکې د سود معاملي کيدلې. په منځنۍ دوره کې هم د تجارت حقوق شتون نه درلود. په نوی دوره کې تجارت حقوق ته پاملرنه وسوه او په اروپا کې یوشمیر قوانین رامنځته سوه. د فرانسې په انقلاب سره په فرانسه کې د تجارت حقوق رامنځته سوه او اروپا هم ورڅخه استفاده وکړه. په افغانستان کې په ۱۹۳۵ کې د تجارت حقوق رامنځته سوه.

د تجارت د ترسره کولو لارې: ۱- هوایي تجارت، ۲- دمځکي له لارې تجارت، ۳- د اوبو له لارې تجارت

د تجارت حقوق منابع؛ ۱- قانون، ۲- اسلامي شریعت، ۳- تجارتي مقاولات، ۴- تجارتي عرف او عادات، ۵- قضايي رویه، ۶- دوکتورین

1. **قانون:** هغه صریح او معقول وړاندیز ته وایي چې دحاکمه هئیت له لوري د افرادو د سعادت او داجتماع دتنظیم په منظور وضع کيږي او تطبیق یی الزامی جنبه ولری. افغانستان اساسي قانون(۱۱ ماده): په کورنۍ او بهرنۍ سوداګرۍ پوری ترلی چاری
2. **اسلامي شریعت:** که چیري په قوانینو کې اړونده تجارتي ستونزه او منازعه حل وفصل نسي او یا داچي په قانون کي د تجارتي شخړو په اړه کوم احکام موجود نه وي نو بیا اسلامي شریعت ته رجوع کيږي او تجارتي اړوند معاملات داسلامي شریعت له مخي حل اوفصل کيږي.
3. **تجارتي مقاولات:** تجارتي مسایل د معتبرو قانوني مقاولاتو په ذریعه حل او فصل کيږي. (د افغانستان د تجارت اصولنامه ۲ ماده) معاهدات یا تجارتي قراردادونه په دوه ډوله دي

۱- داخلي يا ملي قراردادونه ۲- نړيوال يا بين المللي قراردادونه

- 1) **ملي مقاولات:** هغه دي چي د هیواد په داخل کي د داخلي تجارت لپاره دهغه هیواد د اتباعو ترمنځ تړون کيږي هغه موضوعات چي د دوی په تجارت پوری اړه لری، هغه موضوعات چي په همدی تجارت پوری اړه لری مخکې له مخکې په همدی قرارداد کې ذکر کيږي او د منازعاتو په حل کې د طرفینو سره مرسته کوی.
- 2) **نړیوال مقاولات:** په خپل ځان کې په دوه ډوله دی:
أ. خصوصی نړیوال مقاولات: هغه قراردادونه دی چي د دوو یا څو هیوادونو خصوصی شرکتونه یی خپل ترمنځ امضاء کوی چي د منازعاتو په حل کې مرسته کوی او بعضی اوقات نړیوال محاکمو ته راجح کيږي.
ب. دولتي نړیوال مقاولات: هغه دی چي دوه یا څو هیوادونه پدی باندی قرارداد کوی چي په راتلونکي به ددی هیوادونو تجاران یا شرکتونه ددی قرارداد په اساس خپلي تجارتي کړنې مخته وری، هر هیواد چي دا تړون امضاء کړی نو قواعد به یی داسی مراعتوی لکه خپل د هیواد یوقانون.
4. **تجارتي عرف:** هغه قواعد او مقررات دي چي په ټولنه کې د ډیروخت څخه مروج او دټولنی خلک ورته احترام ولری. **تجارت اصول نامه ۲ ماده:** هرکله چي تجارت حقوق کی رامنځته سوی منازعه دقانون په واسطه حل او فصل نسي تجارتي عرف ته اړه کيږي.
5. **قضايي رویه:** د حکمې نه ریکي دی چي د نړیوال حقوقو د اصولو کی یو، نه نوي قضیې بار او لزامی اعتبار درلودنکی وی.
6. **دوکتورین:** دتجارت حقوقو له مخی د حقوق پوهانو نظریات او وړاندیز عبارت له دوکتورینو څخه دی.

تجارت حقوق: دهغه قواعدو او اصولو ټولګه ده، چي د سوداګرو او سوداګریزو چارو ترمنځ حقیقي روابط او معاملات تعریف او تنظیموی.

تجارت حقوق په سوداګرو اړوند دی او که سوداګری؟ دوی نظریي شتون لری.

1. **انفسي(شخصي) نظریه:** پدی نظریه کې ډیر اهمیت و سوداګر ته ورکول کيږي، یعنی شخص ته اهمیت ورکوی او سوداګری د شخص تابع ګنی، د المان دتجارت قانون د همدی نظریي پیروی کوی.
2. **افاقي(موضوعي) نظریه:** پدی نظریه کې اهمیت و سوداګریزو معاملو ته ورکول کيږي. فرانسه دهمدی نظریي پیروی کوی افغانستان هم د دواړو نظریو پیروی کوی.

سوداگر(تجار): هغه کس دی چې خپل کسب او پیشه یی تجارتی معاملات گرځولی وي یا هغه څوک دی چې د گټې په منظور یی اخیستل او خرڅول خپل کسب گرځولی وی.

تجارت اصول نامه ۸ ماده: هغه شخص یا شرکت چې سوداگری اهلیت لرونکی وی په خپل نامه په یوه یاڅو تجارتی معاملو مشغول وی او دغه کسب د خپل مسلک په توگه وکاروی تجار یا سوداگر بلل کیږی.

کوچنی تجار(ت ۱۲۱ ماده): هغه شخص کوچنی تجار دی چې پر بدنی هڅی او کوښښ باور ولری او کار ثمره یی دومره کمه وی چې د روزمره ژوند لپاره یی متکفی وي.

د کوچنی تجار امتیازات: ۱- د تجارتی ادرس، ښی او دفترنو په لرلو مکلف نه گڼل کیږی. ۲- دافلاس د قانون لاندی نه راځي.

اهلیت: په لغت کی وړتیا، ښایسته کي او کفایت ته ویل کیږی. په اصطلاح کی هغه وړتیا او ښایسته گی ده چې په اساس یی یو شخص د یو شی په استفاده یا اجراتو حق پیداکولو صلاحیت لری.

اهلیت ډولونه

۱. انتفاع اهلیت: هغه وړتیا ده چې هرانسان یی د پیداکیډو یا جنین د مرحلی څخه درلودنکی گرځی لکه خوارک، څښاک
۲. د اجراتو اهلیت: هغه وړتیا ده چې یوشخص یی په درلودلو سره دحقوقی معاملاتو د ترسره کولو صلاحیت لرونکی شمیرل کیږی.
- ت ۱۴ ماده: هر شخص چی ۱۸ کلن او د شخص او تجارت له حیثه دحقوقی تصرفاتو له پاره کوم موانع موجود نه وی کولای سی تجارت وکړی.
- لیونیان، نابالغ او نور عدم اهلیت کسان تجارتی معاملات نسی اجراء کولای.

د تجار حقوق: هغه حقوق دی چې عادی اشخاص یی درلودنکی نه دی په لاندی ډول دی.

۱- د تجارت خانی تاسیس حق، ۲- تجارت خونی رهن، ۳- دتفویق(خرڅ) حق.

۱. د تجارت خانی د تاسیس حق: هغه ځای ته ویل کیږی چې یو تاجر خپل تجارتی فعالیتونه په کار اچوی او له همدی ځایه خپل تجارتی معاملات رهبری، اداره او طرحه کوی، او په ذکر سوی محل کی کارمندان خپل وظایف ترسره کوی.
- تجارت خونی عناصر: ۱- مادی عناصر، ۲- معنوی عناصر

۱. مادی عناصر: هغه عناصرو او اجناسو ته ویل کیږی چې ظاهری وجود ولری او د تجارتی کارونو د مخ بیولو لپاره ورڅخه کار اخیستل کیږی او قابل د انتقال وی.

۱۱. غیرمادی عناصر: هغه دی چې مادتا وجود ونه لری، بلکی معنوی ارزښت لرونکی وی چې هغه په لاندی ډول دی. ۱- کرایي تمديدحق، ۲- تجارتی عنوان حق، ۳- اختراع حق، ۴- تجارتی ښی حق.

- (۱) د کرایي تمديد حق: یو تاجر کیدای سی خپل دفتر په کرایه نیولی وی دده نوم اوشهرت دهمدی دفتر څخه وی نو خاوند نسی کولای چې تجار له دغه ځایه وباسی او خپله یا بل چاته یی په کرایه ورکړی، یاد حق تجار لری او خاوند تجار ددی حق څخه نسی محروم کولای.
- تجارت اصولنامی د تمديد حق د کرایي دار لپاره مشخص کړی خو تجار لپاره کوم څه ندی ذکر کړی.
- (۲) تجارت خونی عنوان لرل: یعنی تجار باید تر یوځانگری عنوان لاندی خپل فعالیتونه ترسره کړی. نوم باید خپله د تجار یا کورنی وی او دتولو هغو نومونو څخه جلاء وی چې مخکی ثبت سوی وی.
- که چیری یوڅوک داسی نوم وکاروی چې مخکی ثبت وی نو باید دهغوی په اجازه وی یایی څانگه وی که داسی نه وی هغوی حق لری چې ابطال ترسره کړی.

(۳) د اختراع حق: کیدای سی یوپوه کس یوشی اختراع کړی او تجار هغه رانیسی او تولیدات دهغه په اساس عیار کړی، تر ثبت وروسته بل تجار دیاد شی رانیول او ورته شی نسی جوړولای او بازار ته وړاندی کولای.

۲۰ کاله یاد حق د مخترع لپاره په قوانینو کی ذکر سوی دی.

(۴) تجارتی ښه: یو تاجر د ناسالم رقابت دمخنیوی لپاره او خپل جنس د ښه معلوم کولو لپاره باید دخپلو تولیداتو لپاره ځانکړی ښه وکاروی تر ثبت وروسته یاده ښه بل تجار نسی کارولای.

پدی اړه دوه کنوانسیونونه ترسره سوی د پاریس دا ۱۸۸۳ او مادرید دا ۱۸۹۱.

۲. د تجارت خونی رهن: عبارت له هغه رهن څخه دی چې د راهن او مرتین ترمنځ د انتقال او تصرف پرته صورت نیسی او په حقیقت کی تجارت خونه دین وی.

تجاران بعضی وختونه اړ کيږي چې د داینینو د جلب لپاره خپل تجارت خونه په گروې ورکړي او خپله اړتیا له دی لاری پوره کړي

د تجارت خونی په رهن کی بغیر د تجارتی اموالو څخه نور ټول شیان شاملیږي او ددی رهن لپاره د لیکلی سند موجودیت، رسمی یا عرفی وثیقه شرط ده.

3. د تفویق حق: کله چې یو تاجر تر ټاکلي نېټې پوري پور یا رهن اداء نه کړی نو داین یا مرتهن کولای سی چې د محکمی څخه د تجارت خونی د خرڅ غوښتنه وکړي او پدی توگه خپل دین یا رهن تر لاسه کړي.

که مالک خپله تجارت خونه خرڅوی مرتهن کولای سی دهغه افرادو څخه وگرځي چې په لومړی قدم کی د پیسو حق لري.

د تاجر وجایب: تاجر د حقوقو تر څنگ د یوشمیر وجایبو هم درلودنکی دی، چې په لاندې ډول دی. ۱- په تجارتی دایره کی ثبت، ۲- تجارتی دفتر ونو لرل

i. په تجارتی دایره کی ثبت: په تجارتی دایره کی د ځان یا شرکت ثبت د تاجر یوه وجیبه گنل کیږي، ثبت خپله ځانته گټی لري چې په لاندی ډول یاد اوری کوو

ا. په ثبت سره به دولت وتوانیږي چې تجارتی شرکتونو له لاری تجارتونه وپیژني او اقتصادی برنامی طرحه ریزی کړي دا گټه د دولت لپاره ده.

ب. د ثبت وروسته به تاجر یا شرکت د هغو سهولتونو لاندی راسي چې یو دولت یی د تجارتی شرکتونو لپاره لري. لکه حمایه د شرکت دا گټه د تاجر لپاره ده.

ت. د ثبت وروسته به غیر تجارتی اشخاص په شرکت باندی اعتبار ولري او د فرار بیر به ورسره نه وی. دا گټه هم د تاجر لپاره ده.

ث. که چیری ځینی کسان د تجارتی معاملاتو غوښتنه ولري خو په هغه معاملاتو خبرداری ونه لري نو کولای سی چې د ثبت معلوماتو ته ورسی او معلومات تر لاسه کړي. دا گټه د نورو اشخاصو لپاره ده.

هغه مطالب چې یو تاجر یا تجارتی شرکت یی باید ثبت کړي. ۱- شخص یا شرکت نوم، ۲- دپلارنوم، ۳- دزیریني نېټه، ۴- تابعیت، ۵- تجارت نوم، ۶- تجارت موضوع، ۷- شرکت ډول، تاسیس نېټه او مرکز، ۸- شرکت پانگه تاجر مستثنی دی، ۹- هغه کسان چې د لاسلیک واک لري په تجارت خانه کی.

د ثبت د اجراتو ځای: تجارتی ثبت دایره د هغومحاكمو تر تسلط لاندی راځي چې تجارتی شخړی حل او فصل کوي.

د ثبت معیاد: ثبت د وثایقو څخه یوه میاشت وروسته قابل د اعتبار گنل کیږي.

نشر: که ثبت دفتر خپله جریده ولري خو ښه کنه نو بیا د محلی خصوصی جریدو کی اعلان کیږي خو افغانستان کی د عدلیې وزارت دا کار کوي.

ii. تجارتی دفتر ونو لرل: تاجر یا تجارتی شرکت د بعضی دفترونو په لرلو مکلف دی. تجارتی دفتر تعریف: دهغه اعددواره اوراقو څخه عبارت دی چې تاجر یا شرکت یی د خپل مالی شتمنی د توضیح په موخه دقانون مطابق ساتي. د تجارتی دفتر اهمیت:

ا. تاجر لپاره اهمیت: کولای سی گټه او تاوان په اسانه ډول تشخیص کړي، د نورو سره د منازعی په صورت کی د ثبوت ښه وسیله ده، د افلاس په صورت کی دحسني نیت ښه ښکارندويي، د نظم او انسجام لامل کیږي.

ب. د غیر تجارتی اشخاصو لپاره اهمیت: دمنازعی په صورت کی د تجارتی دفتر یادابنات خپله یوډول ثبوت دی، شک او شبهه چی یوکس یی د شرکت په اړه لري له منځه وړي.

ت. د دولت لپاره اهمیت: تجارتی دفترونه د مالی په اسانه راټولونه کی مرسته کوي.

تجارتی دفترونو ډولونه: اجباری او اختیاری

ا. اجباری دفترونه: هغه دفترونه دی چې قانون د شرکت یا تاجر لپاره دهغه درلودل یو مکلفیت گرځولی وی. ۳ ډوله دی

□ ورځنی دفترونه: هغه دی چې دورځی د کار د شروع څخه بیا تر ختمه پوري ټول معاملات په تحریری ډول د وخت او نېټې سره پکی درج کړي.

□ عمومی دفترونه: هغه دی چې د ورځنی دفتر څخه وروسته معلومات جمه او په هفته یا میاشت کی عمومی ته رسیږي.

□ دارائی دفترونه: پدی ډول دفتر کی د عمومی دفتر په اساس د کال ټول معلومات درج کیږي.

ب. اختیاری دفترونه: هغه دی چې تاجر یا شرکت یی په خپله خوښه د ضرورت په اساس رامنځته کوي.

اجباری دفترونه باید تراش، قلم خوردگی او شکمن اثار پکی موجود نه وی.

تجارتی سیالی

رقابت: د تجارانو یا شرکتونو ترمنځ دداسې نقش لوبول چې خپل نظم او انتظام د خپلو مالونو په ارتباط مشتريانو ته وښيي. عبارت د رقابت څخه دی.

د رقابت ډولونه: ۱- مشروع ، ۲- نامشروع(ناسالم رقابت)

I. مشروع(سالم) رقابت: پدې معنی چې ښه تولیدات په ارزانه بیه وپلورل سی یا هم د اجناسو قیمت ته د وخت او فصل په تغیر سره تغیر ورنه کړل سی.

II. غیر مشروع رقابت: عبارت د هغه سیالی څخه دی چې د تجارتی عرف مطابق نه وی او د ناسمو طرز العملونو زیږنده وی.

ممنوعه سیالی: د قانون د احکامو سره په ټکر کې د یو ټاکلي کاروبار ترسره کول عبارت د ممنوعه سیالی څخه دی. لکه بی اسنادو درملتون خلاصول، وخت تیر دوا خرڅول.

د نامشروع رقابت ډولونه: ۱- مخالف تبلیغات په بل شرکت یا تجار پسی کول. ۲- تقلید(همجنسه شی واردول). ۳- د بل شرکت د داخلی نظم د تخریب په منظور اقدام، ۴- غیر حقیقی اشتهاات نشرول.

د ناسالم رقابت په وړاندې اقامه کیدونکې دعوی:

a) مالی تعویض(ضرر جبران) دعوي: دغه دعوی دوی موخی لری:

- مادی او معنوی تعویض

- د جانبی عواقبو جبران

b) جنایی دعوی د حبس او تاوان له جزا سره یوځای.

د ناسالم رقابت په وړاندې دعوه اقامه کوونکې دوه اشخاص کولای سی: ۱- د شرکت عمومی نماینده، ۲- د مصلحت څښتن(تجاریا شرکت).

تجارتی معاملات: د عادلانه منفعت د لاسته راوړلو په موخه په عمده او پرچون ډول د تجارتی اموالو دبیر او پلور عمل ته ویل کیږی.

تجارتی معاملی شرایط: ۱- د اشیاوو رانیول، ۲- د اشیاوو خرڅول، ۳- د منفعت لاسته راوړل، ۴- د اشیاوو منقول والی، ۵- په معاملاتو کی دوام(استمرار)

د تجارتی او غیر تجارتی معاملو توپیرونه:

- تجارتی دعوی د تجارتی محکمی صلاحیت دی،
- تجارتی معاملی اثبات کی کتابت شرط نه دی، بلکی تجار د خاصو الزاماتو لرونکی دی.
- تجارتی معاملو کی تجاران په تضامنی شکل مسول دی خو مدنی کی بی له صراحت امکان نه لری.
- د دیوالیتوب قواعد یوځای په تجارانو او شرکتونو تطبیق کیږی.

تجارتی معاملو ډولونه: ۱- اصلی تجارتی معاملی ، ۲- تابع تجارتی معاملی ، ۳- مختلطی تجارتی معاملی

1. اصلی تجارتی معاملی: د منقولو اموالو د اخیستلو څخه عبارت دی چې د خرڅولو په مقصد وی. دغه معاملی هر شخص سرته رسولی سی. عناصری: ۱- دشی انتقال، ۲- دشی اخیستل، ۳- دشی خرڅول.
 2. تابع تجارتی معاملی: هغه معاملی دی چې په اصل کی تجارتی معامله نه وی خو ورته وی ورته او که تجار دا معامله سرته ورسوی نو بیا تجارتی معاملی بلل کیږی. عناصری: ۱- د تجار لخوا اجرا سوی وی، ۲- د تجارتی اموالو په اړوند اجرا سوی وی. لکه موثر اخیستل د تجارتی معاملاتو لپاره تجارتی معامله ده خو شخصی استفاده یی نه ده.
 3. مختلطی تجارتی معاملی: که په تجارتی معامله کی دواړه لوری سوداگر او یا یو سوداگر وی خو بل نه وی دغه ته مختلطی ویل کیږی. په دوه ډوله دی ۱- خالصی، ۲- مختلطی
- A. خالصی تجارتی معاملی: هغه دی چې طرفین دواړه تجاران وی د منازعی په وخت کی تجارتی محکمه قضیه حل او فصل کوی.

B. مختلطې تجارتې معاملې: هغه دى چې طرفين يو سوادگر او بل نه وي، د منازعې په صورت كې كه مدعى تاجر نه وي نو په مدنى محكمه كې قضيه څيړل كيږي او مدعى تاجر وي نو په تجارتي محكمه كې څيړل كيږي.

تجارت ډولونه: ۱- داخلي تجارت، ۲- خارجي تجارت

- 1) داخلي تجارت: عبارت دهغه تجارت څخه دى چې د هيواد په داخل كې د تجارانو ترمنځ صورت نيسي، او دهيواد ترسرحداتو بهر نه وي. ډولونه يې: ۱- عمده فروشي، ۲- پرچون فروشي.
 - I. عمده فروشي: پدې ډول تجارت كې د اجناسو او شيانو اخيستل په لويه پيمانه صورت نيسي. عمده فروش د توليدونكي او پرچون فروش ترمنځ اړيکه ټينگوي.
 - II. پرچون فروشي: هغه دى چې د اجناسو پېرودل او پلورل يې په كمه اندازه صورت نيسي.
- 2) خارجي تجارت: هغه دى چې د هيواد د سرحداتو څخه دباندې صورت نيسي. ډولونه يې ۱- صادراتي، ۲- وارداتي.

تجارتى شرکت: هغه عقد دي چې د دوو يا زياتو اشخاصو د سرمايي د اشتراك له مخې منعقد كيږي.

د شرکت گټې: له درې اړخه څيړو

- I. د حقوقو له نظره: شرکت ځانته شتمني لري نو د شريكانو شتمني د شرکت د پورونو په وړاندې خوندي ده او يواځې په سهم پورې تړاو لري، خو په شخصي كې د تاجر ټول سرمايه ورپورې مربوط ده.
- II. تداوم: په انفرادي كې زياتره وخت د تاجر په مړينه تجارتي فعاليت بنديري خو شرکت كې د يوه شريك په مړينه فعاليت نه دريږي.
- III. مالياتي گټې: د ټكس او ماليې د ورکړې په اساس شرکت د يوشمير گټو څخه برخمن كيږي. خو دا گټې په هيوادو كې فرق كوي، افغانستان كې داگټې په لاندې ډول دي
 - د نوي شركتونو ملاتړ تر يوڅه وخته د ماليې څخه معافيت
 - قانون جوړونكي كويښ كوي چې د شركتونو ماليه كمه وضعه كړي ترڅو د هيواد د خصوصي سرمايه گذاري مخه ونېول سي.

د تجارتي شرکت د تړون ځانگړتياوې: ۱- شكلي عقد، ۲- لازم عقد، ۳- گټه او تاوان، ۴- اساسنامه، ۵- دتجع شرکت، ۶- شريك گډون، ۷- شرکت شتمني، ۸- حكمي شخصيت، هريو لاندې واضح كوو

- شكلي عقد: يعنې دا عقد په ليكلي او تحريري ډول رامنځته كيږي دهغه پرته باطل دي.
- لازم عقد: طرفين نسي كولاى په يواځې تړون له منځه يوسي او په دوام يې مكلف دي.
- گټه او تاوان: په گټه او تاوان كې ټول شريكان گډون لري.
- اساسنامه: شرکت د يو تړون په اساس چې اساسنامه نومېږي رامنځته كيږي.
- د تجع شرکت: د شرکت جوړولو لپاره كم تركمه د دوو كسانو شتون اړين دي.
- هر شريك په شتمني كې د يوې لاسته راوړنې په وړاندې كولو سره گډون كوي.
- د شرکت شتمني د شريكانو د شتمني له جملې څخه نه گڼل كيږي.
- شرکت د حكمي شخصيت درلودنكي دي.

د اشخاصو ډولونه: ۱- حقيقي اشخاص، ۲- حكمي اشخاص

۱. حقيقي اشخاص: عبارت د ټولو افرادو څخه دي چې فزيكي وجود ولري.

۲. حكمي اشخاص: عبارت د ټولو شركتونو او مؤسساتو څخه دي چې د خپل حق غوښتنې لپاره دعوى اقامه كوي او بل څوك هم د حق د تلف په وخت كې ورباندې دعوه اقامه كولاى سي.

د حكمي اشخاصو ډولونه: ۱- انتفاعي حكمي اشخاص، ۲- غير انتفاعي حكمي اشخاص.

I. انتفاعي حكمي: عبارت له هغو شركتونو او مؤسساتو څخه دي چې د گټې د لاسته راوړلو په موخه فعاليت كوي.

انتفاعي شركتونه په دوه ډوله دي؛ ۱- مدني قانون تابع، ۲- تجارتي قانون تابع

a. مدني قانون تابع: هغه شركتونه دي چې اړوندې چارې يې د مدني قانون تابع وي، لكه رهنمايي، نكاح خدمات...

b. تجارتي قانون تابع: هغه شركتونه دي چې اړوندي چارې يې د تجارت قانون د احكامو تابع وي او تجارت قانون

احكام پر تطبيق كيږي.

II. غیرانتفاعی حکمی: عبارت له هغو شرکتونو او موسساتو څخه دی چې د گټې په موخه نه بلکې هدف یی په مجانی توګه د ټولنیزو خدمتونو ارایه کول وی.

په عمومي ډول د شرکتونو ډولونه

۱- مدنی شرکتونه، ۲- تجارتي شرکتونه

a. مدنی شرکتونه: هغه شرکتونه دی چې یواځی مدنی معاملات ترسره کوی. لکه رهنمایي، ځمکي، ساختمانی او روزنیز فعالیتونه.

مدنی شرکت ډولونه: ۱- مفاوضه شرکت، ۲- عنان شرکت

A. مفاوضه شرکتونه: هغه شرکتونه دی چې د شریکانو ترمنځ یی گټه او تاوان مساوی ویشل کیږی.

B. عنان شرکتونه: هغه شرکتونه دی چې د شریکانو ترمنځ گټه او تاوان مساوی نه ویشل کیږی.

b. تجارتي شرکتونه: د وګړو دهغه ګډون څخه عبارت دی چې د تجارتي معاملاتو د اجراء په موخه په یو یا څو موضوعاتو کې رامنځته کیږی.

د تجارتي شرکتونو ډولونه: ۱- داشخاصو شرکت، ۲- دپانګي شرکت

A. د اشخاصو شرکتونه: هغه شرکتونه دي چې د مخکنی پېژنگلوی او اعتبار په اساس رامنځته کیږی او د یوشریک په مړینه یا شرکت په ترک سره شرکت له منځته ځی.

B. دپانګي شرکتونه: هغه شرکتونه دی چې د سرمایې او شتمنی په اساس رامنځته کیږی، که د شریکانو څخه یو مړسی یا شرکت ترک کړی نوبیا هم شرکت فعالیت ته دوام ورکوی.

د تجارت اصول نامی له مخی د پانګي شرکتونو ډولونه: ۱- سهامی شرکت، ۲- محدودالمسولیت شرکت، ۳-

تضامنی شرکت، ۴- تضامنی مختلط شرکت، ۵- مرستیال(تعاونی) شرکت.

رکن: عبارت د یوځی دهغه برخی څخه دی چې د هغه شی په ماهیت کې داخل وی او دهغه د موجودیت پرته شی نسی موجودیدلای.

د شرکت د عقد ارکان: ۱- د عاموالی او خاص والی له حیثه(عمومی، ځانګړی)، ۲- د اصلی والی او شکلی والی له حیثه(اصلی، شکلی)

۱. د عاموالی او خاص والی له حیثه د ارکانو ډولونه: ۱- عمومی(عام) ارکان، ۲- خاص ارکان

A. عمومی ارکان: د شرکت د عقد د هغه ارکانو څخه عبارت دی چې په مجموعی ډول د ټولو شرکتونو لپاره صدق کوی. په

دری ډوله دی- ۱- اهلیت او رضایت، ۲- د شرکت د موضوع مشخصوالی، ۳- د شرکت د سبب یا جهت مشروع والی

- اهلیت او رضایت: شرکت کی شراکت د جانیینو د رضایت څخه ناشونی دی او شریکان باید د تصرف اهلیت ولری ځکه گټه او تاوان دوی ته متوجه دی.

- د شرکت د موضوع مشخصوالی: د شرکت موضوع(فعالیت) باید د تعین وړ او مشروع وی.

- د شرکت د سبب یا جهت مشروع والی: سبب دهغه دلایلو څخه عبارت دی چې اشخاص و ګډون ته هڅوی، که سبب غیرمشروع وی نو شرکت عقد باطلیږی.

B. خاص ارکان: عبارت دهغه ارکانو څخه دی چې هرډول شرکتونه یی په ځانګړی ډول د ځان لپاره لری.

۲- د اصلی والی او شکلی والی له حیثه د ارکانو ډولونه: ۱- اصلی ارکان، ۲- شکلی ارکان

A. اصلی ارکان: هغه دی چې د شرکت په شریکانو پوری اړوندیږی. ۳ برخی لری

- د شریکانو شمیر: مدنی قانون له مخی باید لږترلږه دوه شریکان وی، ځینی هیوادو کې یو تن هم کولای سی.

- په گټه او تاوان کې ګډون: مدنی قانون له مخی شریکان باید په گټه او تاوان دواړو شریک وی.

- د ګډون نیت: د شرکت د بریالیتوب په موخه د مساوی همکاری په اړه د شریکانو د ارادی څخه عبارت دی. شریک اراده په دوو مواردو کی مهمه ده:

○ د شرکت د جوړیدو پرمهال.

○ د شرکت د فعالیت پرمهال.

B. شکلی ارکان: لاندی برخی درلودنکی دی.

○ د اساسنامی ترتیب او تصویب: چې پکښی مسولیتونه، فعالیت او مهم مسایل درج کیږی.

- اساسنامه باید لیکلی وی: شفاهی قرارداد د شرکت په عقد کي اعتبار نه لری.
- د شرکت دایجاد اعلان او صراحت: یعنی د شرکت اړوند معلومات باید خپاره سی چي خلک په خبر سی.
- د شرکت عنوان: د ایجاد سره سم شرکت باید خاص نوم د ځان لپاره غوره کړی.
- د شرکت موضوع ټاکلی وی: یعنی چي دکوم شی اړوند فعالیت ترسره کوی.
- د شرکت تابعیت: یعنی د منازعی په حالت کي د کومو قوانینو تابع دی.
- د راورل سوی اموالو او ژمنو تشریح: یعنی چي دکوم شریک سهم څو دی، په کار څوک، په مال څوک او په اعتبار څوک شریک دی.
- ۵۶،۵۷،۵۸،۵۹ سلايدونه خپله وگوری.

د شرکت ژوند: هغه وخت پیلیری چي شرکت ثبت او حقوقی اهلیت ترلاسه کړی. شرکت کولای سی په خپل نوم او حساب فعالیتونه اجراء کړی.

د شرکت عنوان: هر شرکت باید یوټاکلی نوم ولری او داد شرکت معنوی ملکیت دی، دغه نوم باید په اساسنامه کي درج سی.

د شرکت د عنوان تعیین: کیدای سی د فعالیت یا هم دیوه یا څو شریکانو د نوم له مخی ټاکل کیری د شرکت په عنوان کی د شرکت د ډول یادونه حتمی ده.

- په سهامی شرکتونو کی د فعالیت سره د سهامی کلیمی په یوځای کولو جوړیری او پدی شرکتونو کي د شریک نوم په عنوان کی نه ذکر کیری.
- په تضامنی شرکتونو کی د شرکت عنوان دیوه یا څو شریکانو د نوم او تضامنی کلیمی په یوځای کیدو سره جوړیری.
- د محدودالمسؤولیت شرکت عنوان اړوند په قانون کي صراحت نه دی راغلی.

د شرکت ځای(مقر): عبارت دهغه ځای څخه دی چي د شرکت مسؤلین او رهبران په هغه ځای کي شتون لری.

د شرکت ځای اهمیت

- د معاملاتو لپاره مراجعین ورته مراجعه کوي.
- مشتریان خپل اعتراضونه د شرکت په ځای کي شریکوی.
- د شرکت لیکونه وځای ته لیږل کیری.
- د شرکت د فعالیت څخه نظارت د ځای څخه ترسره کیری.
- د شرکت دعوای ته هغه محکمه رسیدگی کوي چي د ځای په ساحه کي وی.

د شرکت ملی توب: هدف ورڅخه د شرکت تابعیت دي.

د تابعیت ضرورت: یو شرکت حکمی شخص دی او د حقیقی شخص په څیر حقوق او وجایب لری چي دا حقوق او وجایب د قوانینو په اساس ورکول کیری. ددی لپاره چي شرکت د حقوقو څخه برخمن سی او وجیبی یی تعیین سی نو د هیواد تابعیت ته اړتیا لری.

د شرکت د تابعیت دټاکنی معیارونه: ۱- د فعالیت د مرکز له مخي، ۲- د شرکت ځای او مقر، ۳- د شرکت ایجاد چي د کومو قوانینو مطابق وی.

نړیوال او څو ملنیز شرکتونه: هغه شرکتونه دی چي په هیڅ ملیت پوری اړه ونه لری بلکی د نړیوالو تړونونو په اساس رامنځته سوی وی. دغه شرکتونه تابعیت ته اړتیا نه لری بلکی حقوق او وجایب یی د نړیوال تجارت له مخي ټاکل کیری.

د شرکت تجارتي بڼه(ډول): د شرکت د ډول دټاکنی معیارونه دوه دی،

- د حقوقی بڼی له مخی: سهامی، محدودالمسؤولیت او تضامنی شرکتونه تجارتي گڼل کیری.
- د موضوع له مخی: هغه شرکتونه دی چي موضوع یی منقول اموال، کرهنیز، بنونیز او ازاد شغلونه وی مدنی شرکتونه گڼل کیری.

د شرکت د مسؤولیت ډولونه: ۱- مدنی مسؤولیت، ۲- جزایی مسؤولیت،

1. مدنی مسؤولیت: هدف ورڅخه دادی چي کله د شرکت له لوری یوچاته ضرر ورسیری نو شرکت د جبران په خساری مکلف دی. په دوه ډوله دی دا مسؤولیت = ۱- تعاقدی مدنی مسؤولیت، ۲- غیرتعاقدی مدنی مسؤولیت

○ تعاقدي مدني مسؤليت: هغه مسؤليت دی چې شرکت ته دهغه عقدونو او تړونو په اساس راجح کيږي چې شرکت منعقد کړی وی.

○ غيرتعاقدي مدني مسؤليت: هغه مسؤليت دی چې بغير د کوم تړون څخه شرکت ته هغه راجح کيږي لکه کينډنه جزايي مسؤليت: هغه دی چې د شرکت دکوم جرمي عمل د ارتکاب په صورت کې شرکت ته راجح کيږي. دغه مسؤليت دوه موارد لری ۱- نقدي جزاء، ۲- فعاليت انسداد.

د شرکت شتمني: عبارت د شرکت د حقوقو او مکلفيتونو له مجموعي څخه ده لکه معلوماتو ته لاسرسی حق، غونډو کی دگډون حق... د شرکت پانگه: عبارت د شرکت د ټولو منقولو او غيرمنقولو اموالو څخه ده، مادی منقول لکه پیسې، اثاثیه، غیرمادی منقول لکه اختراع. د شرکت استازیتوب: د استازیتوب لپاره د حقیقي اشخاصو ټاکل اړین دی ترڅو د شرکت په نمایندېدو کې چاری ترسره کړي.

- ☐ په شرکت کې شریکان یو ډبل د اموالو په وړاندې امین دی نه استازی
- ☐ په هر شرکت کې مدیران شتون لری چې د شرکت چاری مخته وړی ۷۲ سلايد وگوره

د شرکت اداره: هر شریک باید د اداره کولو لپاره مدیر وټاکي او د واک ساحه یې مشخصه کړي.

د شرکت د مدیر ټاکل: مدیر یو د شریکانو یا هم دریمگری ټاکل کیدای سی.

مدیر بی له دی چې کوم خیانت یا عجز ولری دکاره نسی گوښه کیدای. که مدیر بی له دلیل څخه لیری سی نو د دعوی د اقامی حق لری. که مدیر د اساسنامی دوخت ترپای ته رسیدو وروسته ټاکل سوی وی نو د کاره گوښه کیدلای سی.

د مدیر صلاحیتونه

که مدیر یوشخص وی هغه کارونه باید ترسره کړي چې اساسنامه کې ټاکل سوی وی که اساسنامه کې وظایف مشخص نه وی نو هغه کارونه ترسره کولای سی چې د شرکت په گټه وی. مدیرانو گډوالی د مدیرانو حدود په تړون کې ټاکل کيږي. هر یو د شرکت د اداری کارونه ترسره کولای سی. تصمیم د رایو په اکثریت نیول کيږي. بیرونی کارونو لپاره بیا د رایي اکثریت نه غواړي.

د شریکانو مداخله په اداری کارونو کی

د شریکانو مداخله ممنوع ده په اداره کی هغه کارونه چې د شرکت او قانون خلاف وی باید پکښی مداخله وسی یایی شریک وکړي. شریک د مدیر څخه غوښتنه کولای سی چې اداری کارونه په وخت ترسره کړي. شریک د شرکت د کارونو څخه هر وخت معلومات ترلاسه کولای سی.

د مدیر نه ټاکل: که مدیر موجود نه وی نو تر یو وخته شریکان کولای سی چې دا چاره مخته یوسی.

د پانگي له مخي د شرکتونو ډولونه:

أ. سهامی شرکتونه: عبارت له هغه شرکتونو څخه دی، چې د یوخاص عنوان لاندی د تجارتي معاملاتو د اجرا لپاره رامنځته کيږي، پانگه یې پروندو ویشل سوی وی او د هرشریک مسؤليت د هغه د ونډی په اساس وی. د سهامی شرکت د ایجاد لپاره باید حداقل ۵ تنه موجود وی.

د سهامی شرکتونو تشکیلات: ۱- عمومی مجمع، ۲- مدیره هیئت، ۳- د څارنی هیئت.

a. عمومی مجمع: د وگړو هغه اجتماع ده، چې د شرکت حکمی شخصیت د هغوی په وجود پوری تړلی وی. دغه مجمع په حقیقت کې د شرکت مرکزی قدرت تشکیلوي.

د عمومی مجمع پریکړی د رایو په اکثریت سره صادريږي.

د عمومی مجمع ډولونه؛ ۱- د تاسیس عمومی مجمع، ۲- عادی عمومی مجمع، ۳- فوق العاده عمومی مجمع

ا. د تاسیس عمومی مجمع: دهغو کسانو په حضور کې چې د پانگي نیمایي تمثیل کړی د اعتبار وړ ده.

- ii. عادی غونډی: دا غونډی د حسابی دورو وروسته په ۴ میاشتو یا حداقل په کال کې یوځای دایرې او ددی غونډو د لاری د شرکت سهم لرونکی په دغه غونډه سره خپل نظریات عملی کوی. عادی غونډی د مدیره هیئت په تصمیم رابلل کېږی او عمومی تصمیمونه یې د مدیره هیئت په وسیله نیول کېږی او کلنی پلان د شریکانو په اطلاع تصویبېږی. د عادی غونډو صلاحیتونه او دندې: ۱-مدیره هیئت ټاکل، ۲-دڅارنې هیئت ټاکل، ۳-د شرکت دگټی او تاوان بیلانس تصویب، ۴-د گټو وېشنه، ۵-د وړاندیزونو تائید رایه. iii. فوق العاده غونډی: د شرکت د فعالیت په جریان کې د هغه حالاتو په اړه پریکړه کول چې د عادی چارو څخه بهر وی د فوق العاده غونډې لخوا ترسره کېږي. د فوق العاده غونډی رابلل د مدیره هیئت او څارنې هیئت د ۶ غړو او د هغه ونډه والو چې حد اقل ۲۰٪ د شرکت ونډه لری په تحریری غوښتنه د مدیره هیئت لخوا ترسره کېږی. د فوق العاده غونډی صلاحیتونه: ۱- د شرکت د فعالیت د مودی تمديد، ۲- د شرکت د مرکز اونوم بدلون، ۳- د ممتازو ونډو نشرول، ۴- دپانگي زیاتول یا کمول، ۵- د موضوع بدلون، ۶- شرکت انحلال. b. مدیره هیئت: حد اقل له ۳ تنو څخه تشکیلېږی چې د عمومی مجمع لخوا ټاکل کېږی. مدیره هیئت یو اندازه ونډه د تضمین په توگه و شرکت ته ورکوی، اکثره وخت مدیره هیئت د ۳ کالو لپاره ټاکل کېږی. مدیره هیئت هرکال په خپل منځ کې یو تن ریس ټاکي او که اړتیا وه یومرستیال ټاکي. د شرکت د مامورینو استخدام د مدیره هیئت لخوا ترسره کېږی. که کومه مانع نه وی ددوی بیا ټاکنه جایز ده. د مدیره هیئت په وړاندې دوه ډوله کسان دعوه اقامه کولای سی ۱- عمومی مجمع، ۲-هغه سهم لرونکی چې ۱۰٪ ونډه دده وی. د مدیره هیئت د سلب صلاحیت موارد: افلاس، قانونی اهلیت سلب، په جرم یا جنايت محکومیت. د مدیره هیئت صلاحیتونه: ۱-د شرکت او اړوندو چارو اداره، ۲-د شرکت په نوم حقوقی معاملاتو اجراء، ۳-د شرکت پراسنادو لاسلیک او هغو ته اعتبار ورکول، مگر چې د اساسنامې له مخې بل څوک موظف سوی وی. مدیره هیئت په ۴ ډوله دفاترو لرلو مکلف دی: ۱-د ونډه لرونکو خاص دفتر، ۲-د تادیاتو دفتر، ۳-د عمومی مجمع د پېښو کتاب، ۴- د مدیره هیئت د تصاوېو کتاب. ۱۱ سلايد c. د څارنې هیئت: د مدیره هیئت د کړنو څارنه او د هغه څخه د عمومی مجمع خبرول د څارنې هیئت لخوا ترسره کېږی. د څارنې هیئت غړی که د اساسنامې له مخې ۲ تنه وی نو اول ځل د یوه او دوهم ځل د ۳ کالو لپاره ټاکل کېږی. دغه وگړی کیدای سی د شرکت د غړو یا دریم گرو څخه وی. یو کس نسې کولای چې په یوه وخت کې د مدیره او څارنې هیئت غړی اوسی. د څارنې د هیئت تشکیل او ټاکل: ددی هیئت د غړو شمیر د اساسنامې مطابق ټاکل کېږی. که اساسنامه کې شمیر نه وی نو ۲ تنه دی. غړی د دوهم ځل لپاره هم ټاکل کیدای سی. عمومی مجمع کولای سی د خاصو موضوعاتو لپاره بیل هیئت وټاکي. هغه کسان چې د مدیره هیئت سره خپلوی لری د څارنې هیئت نسې ټاکل کیدلای. د څارنې د هیئت د غړو لیری کول: عمومی مجمع یې لیری کولای سی. که دغه غړی د ونډو لرونکو څخه وی د عزل په صورت کې د جبران دعوه نسې اقامه کولای. د هیئت غړی ټاکل او تبدیلول باید د مدیره هیئت لخوا د تجارت په دفتر کې ثبت سی. که یو غړی لیری سی نو پاته کسان یونفر د موقت وخت لپاره د عمومی مجمع د لومړی غونډی پوری ټاکلای سی. د څارنې هیئت دندې: د ټولو هغه چارو اجرا چې د اسنادو په تدقیق اړه لری. پر مدیره هیئت باندی یا نورو شریکانو باندی د ونډه لرونکو د شکایت اوریدل او تحقیق کول. د مدیره هیئت په غونډو کې گډون او هغوی ته د عادی او فوق العاده مجمع د مناسبو وړاندیزو وړاندی کول.

د ونډو اسناد

ونډه: په شرکت کې د شریک برخه عبارت د ونډی څخه ده. ونډه: عبارت دهغه کوچنیو ټوټو څخه ده، چې د شرکت پانگه د هغه مجمع تشکیلوی. د ونډی ډولونه: ۱-نوم لرونکی، ۲-بی نوم، ۳-ممتاز، ۴-نقدی او غیرنقدی، ۵-انتفاعی.

- I. نوم لرونکی ونډه: هغه ونډه ده چې دهغه ونډه وال مشخص او معلوم وي. نوم لرونکی ونډه د شرکت دوندو په دفتر کې ثبت کېږي او په اسنادو کې د ونډه وال نوم، کار او د اوسیدلو ځای درج کېږي. دغه ونډه هغه وخت استفاده کېږي چې شرکت و غواړي خپل ونډه وال وپېژني. په سهامی شرکتونو کې کیدای سي ټولې ونډې نوم لرونکې وي او یاداچې یوه برخه یې نوم لرونکې او بله یې نومه وي. د نوم لرونکو ونډو انتقال دهغه اصولو له مخې صورت نیسي کوم چې اساسنامه کې درج سوی وي، یعنې دا ډول ونډې یواځې محدودو کسانو ته اجازه لري مثلاً په خارجي باندې نه سي خرڅ کیدلای همدارنګه که یو شریک خپله ونډه خرڅوي باید اول یې شریکانو ته وړاندې کړي که هغوی انکار وکړي بیا دریم کړي باندې خرڅولای سي.
- II. بی نومه ونډه: هغه ونډه ده چې د شرکت په پانوی یا د ونډو په دفتر کې نه وي درج سوی. ددی ونډې څخه د کار د سرعت په سبب ګټه اخیستل کېږي. یعنې ددی ونډو پلورل او پیرل خاصو شکلیاتو ته ضرورت نلري بلکې ونډه وال صرف دهغه قیمت په ترلاسه کولو سره کولای سي یاده ونډه دریم کړو ته انتقال کړي. بی نومه ونډه د نوم لرونکې سره په ارزښت، حقوقو څخه ګټه اخیستنه او شرکت په ګټه او ټاوان کې په اشتراک یوشان ده.
- III. ممتاز ونډه: هرکله چې شرکت اړ سي چې وګړي زیات کړي یا پانګه زیاته کړي نو که اشخاص په عادي شرایطو سره د ونډې اخیستلو ته نه سي حاضر شرکت خاصی ونډې د ممتازی ونډې په نوم خپروي. چې دغه ونډه لرونکي ته د عادي ونډوالو په پرتله زیات امتیاز په نظر کې نیول کېږي.
- IV. نقدی او غیرنقدی ونډه: نقدی ونډه: هغه نقدی پیسې چې په شرکت کې د ګډون لپاره شرکت ته ورکول کېږي عبارت د نقدی ونډې څخه ده. غیرنقدی ونډه: هغه ده چې یو شخص په غیرنقدی اشیاء او اجناسو باندې شریک وي. V. انتفاع ونډه: هغه ونډه ده، چې په اساس یې شریکان د شرکت ډګټو څخه مستفید کېږي. دا ونډه یواځې د شرکت و موسساتو ته ورکول کېږي چې د شرکت په ایجاد کې زحمتونه کښلي وي نو بیا ودی ته د موسس ونډه هم ویل کېږي.

د ونډې د ملکیت څخه رامنځته کیدونکي حقوق او وجبې:

- i. د ونډې د مالک حقوق
 - أ. د شرکت په ګټه کې برخه
 - ب. د شرکت په سرمایه کې برخه
 - ت. د شرکت د وضعیت او حالت څخه دباخبري حق
 - ث. په شرکت کې دعضویت حق
 - ج. د رایې حق
 - ii. د ونډې د مالک وجبې
 - أ. شرکت ته ونډې د اسمي قیمت ورکول
 - ب. د ونډې دغوښتنل سوی مبلغ ورکول د اساسنامې د معیاد په داخل کې.
- د ونډو لیرد: په سهامی شرکتونو کې ونډې د یوه شخص څخه بل شخص ته د لیرد قابلیت لري. دا ونډې په عام ډول د صرافیانو، بانکونو، او بورس بازارنو په واسطه لیرل کېږي. د ونډو لیرد اکثره د تجارت په هدف ترسره کېږي او د ونډو د انتقال اړوند ځانګړي مقررات شتون لري.

د ونډې بدلون: په سهامی شرکتونو کې امکان لري چې د مصلحت په پام کې نیولو سره ونډې د نوم لرونکي څخه بی نومه یا د بی نومه څخه نوم لرونکي ته تغیر کړای سي، او دا کار هغه وخت امکان لري چې مخکې له مخکې په اساسنامه کې پیشبینی سوی وي.

- 1 بی نومه ونډه نوم لرونکي ته: هرکله چې شرکتونه دی ته اړ سي چې خپل شریکان وپېژني نو بی نومه ونډه نوم لرونکي ونډې ته بدلوي.
- 2 نوم لرونکي بی نومي ته: کله چې شرکت تاسیس کېږي نو ددی لپاره چې دوندی قیمت نه ورکول کېږي اړ دی چې نوم لرونکي ونډې خپري کړي ولی د قیمت د ترلاسه کولو وروسته شرکت د اسانتیا په خاطر کولای سي خپلې ونډې بی نومي ته بدلي کړي.

د وندو قیمت: ۱- اسمی قیمت، ۲-تجارتی قیمت

- 1 اسمی قیمت: هغه قیمت دی چې د تاسیس په لومړۍ ورځ د وندې لپاره ټاکل سوې وی.
- 2 تجارتی قیمت: هغه دی چې د شرکت د فعالیت له مخې ټاکل کیږي. او دا قیمت کیدای سی تر اسمی لوړ وی یا ټیټ وی.

د پور اسناد:

قرض سند: عبارت د یو اندازه پور څخه دی چې د ټاکلې سود سره یوځای باید پر ټاکلې وخت مسترد سی.

کله کله سهامی شرکتونه دی ته اړتیا پیدا کوی چې د خپلو اړتیاوو د رفع کولو په منظور قرضونه وکړی چې دا قرضونه په دوه ډوله صورت نیسی:

- 1 شرکت د بانک یا اشخاصو څخه یو اندازه پور کوی او په بدل کې اموال یا قیمتي اوراق ورته په تضمین کې اېږدی.
- 2 ځینی وخت سهامی شرکتونه د پور اسناد بازار ته نشروی ددی اسنادو خپرول د سودی معاملو د جملې څخه دی چې شرعاً ستونزه لری نو ځکه کولای سو په عوض کې یې د مشارکت د پانو څخه د وسیلې په توګه ګټه واخلو.

دپورخاوند او ونډه وال توپیر: په سهامی شرکتونو کې د پور د خاوندانو او ونډه لرونکو ترمنځ توپیر موجود دی هغه دا چې ونډه وال د عمومی مجمع په غونډو کې رایه کارولای سی او که شرکت منحل کیږی مخکې دپورونو ترورکړی ونډه وال خپله هیڅه نسې وړلای اما د پور مالک نه په شرکت کې شریک دی او نه په اداره کې داخل دی خو د شرکت په وړاندې د دعوی حق مخکې له شریکانو څخه د پورخاوند لری.

د پانګو ویش: هرکله چې شرکت منحل کیږی نو مخکې قرضونه ادا کیږی او بیا د شرکت ګټه او پانګه د سهم په اندازه په ونډه لرونکو باندې تقسیم کیږی.

د سهامی شرکتونو انحلال موارد

- 1 د ټاکلې مودې پای ته رسیدل
- 2 د شرکت دمقصد تر لاسه کول او یا امکاناتو نه تر لاسه کول.
- 3 کله چې د شرکت ۲-۳ برخه تاوان وکړی.
- 4 کله چې د شریکانو تعداد د تنو څخه کم سی.
- 5 دهغه سبب واقع کیدل چې په اساسنامه کې د شرکت د انحلال لپاره ټاکل سوې.
- 6 دبل شرکت سره یوځای کیدل.
- 7 د شرکت افلاس.
- 8 د فوق العاده عمومی مجمع دپریکړې په اساس انحلال.

دګټې او تاوان حساب: د شرکت دګټې دویش مخکې ۵٪ دګټې داحتیاطی پانګې په نوم اخیستل کیږی او د شرکت د احتمالی ضرورتونو د جبران لپاره کارول کیږی او دا پانګه تر هغه وخته د شرکت دګټې څخه اخیستل کیږی ترڅو د احتیاطی پانګې اندازه د شرکت دپانګې ۴-۱ برخې ته ورسیري.

تصفیه: د شرکت تصفیه عبارت د شرکت دګټې او تاوان دحساب او د شرکت دپورونو دمعلومولو دپروسی څخه دی.

د سهامی شرکتونو دتصفیې کونکو وجایب

- 1 د شرکت د وضعیت دقیقه مطالعه، دپانګې دفتر جوړول او عمومی مجمع ته دتصویب لپاره دهغه رسید وړاندې کول.
- 2 دکارو په پای کې دنهایی بلانس جوړول او عمومی مجمع ته وړاندې کول.
- 3 دتاوانی امتعی د فروش اړوند دعمومی مجمع تصویب اخیستل.
- 4 دیوکال په ترڅ کې دسپارل سویو دندو پوره کول دنه اکمال په صورت کې دکارو گزارش، دپاته کیدو اسبابو سره او دتصفیې دچارو د دوام دتصویب لپاره عمومی مجمع ته وړاندې کول.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library